

Beelddenken; Wat is dat?

Inleiding:

In dit artikel leg ik uit wat beelddenken is, hoe het ontstaat, wat de kenmerken zijn bij volwassenen en kinderen. Verder vertel ik over een diagnosemethode (het wereldspel) en over de davis Counseling die ik zelf gevolgd heb. Tot slot zal ik vertellen over de voordelen van beelddenken, omdat die er zeker ook zijn. Ik zal uitleggen wat praktisch de werf beelddenkers te bieden heeft.

Ik schrijf dit artikel omdat ik op mijn 38e er achter kwam dat beelddenken bestaat. Dat er een verschil is in de manier van denken van mensen waardoor er leerproblemen kunnen ontstaan. Ik wist altijd al dat ik moeilijk kon rekenen. Na mijn opleiding ontdekte ik dat er naast dyslexie ook dyscalculie bestond, maar dan kan je alleen stellen dat je daar last van hebt. Het had nu een naam, maar ik had nog geen oplossing.

Toen ik er bij een cursus draailier spelen (muziekinstrument) achter kwam dat ik niet iets anders met mijn linkerhand kon doen dan met mijn rechterhand, ben ik gaan zoeken waar dat aan kon liggen. Via internet en een folder over davis Counseling kwam ik erachter dat de dingen die ik anders deed aan beelddenken lag. Ik ben mij er in gaan verdiepen en heb een training davis Counseling gevolgd. Nu kan ik rekenen en ken ik naast de nadelen van beelddenken ook de voordelen zodat ik die in mijn werk kan toepassen.

In het artikel heb ik om mijn verhaal duidelijker te maken eigen ervaringen verwerkt.

Wat is beelddenken

Om uit te leggen wat beelddenken is zal ik eerst uitleggen wat begripsdenken is. In de Westerse samenleving is dit de manier waarop de meeste mensen, over het algemeen denken.

Begripsdenken is een verbale vorm van denken; denken in woorden. Het denken gaat op volgorde, lineair en volgt de snelheid van spreken (2 woorden per seconde). Een begripsdenker kan wel beelden zien als hij denkt, maar dat zijn statische symbolen/vaststaande gegevens.

Beelddenken is een totaalbeleving, alle zintuigen worden in het denken betrokken (geur, tast, kleur, emoties). Het is een associatieve vorm van denken; het gaat van de hak op de tak en is niet-lineair. De beelden kunnen een eigen leven gaan leiden, die niet bij het begin van de gedachten horen. Het is een driedimensionale manier van denken. Gedachten komen gelijktijdig en door elkaar. De beelden gaan te snel om ze vast te kunnen houden (32 beelden per seconde). Wat blijft hangen is een totaalindruk, niet de details. De gedachten zijn visueel met weinig of geen taal. De denker beleeft de dingen waar hij over denkt.

Mensen zijn niet of begripsdenker of beelddenker, maar een combinatie van de twee. Bij de ene mens ligt de nadruk meer bij het een dan bij de andere.

Ontstaan beelddenken:

Iedereen wordt geboren als beelddenker, tussen je 4e en 10e jaar leer je ook begripsdenken.

Sommige mensen houden een sterke voorkeur voor/ neigen naar beelddenken. Dit is erfelijk. In de familie zijn er vaak meerdere familieleden die beelddenken. Verder zijn sociale en culturele aspecten van invloed. Ook is het biologisch en zit het hem in de werking van de hersenhelften. Bij beelddenkers overheerst de rechterhersenhelft. Voor deze stellingen is vaak nog geen hard bewijs, wetenschappelijk onderzoek naar beelddenken is nog niet zo ver gevorderd. Zie voor de wetenschappelijke achtergronden en theorie o.a. 'Denkbeelden over beelddenken', de Groot en Paagman, 2003, Utrecht.

Kenmerken bij kinderen en Volwassenen

Bij gebrek aan een meer precieze diagnosemethodiek wordt er meestal gewerkt met een lijst van kenmerken. Voldoet iemand aan een groot deel van de kenmerken, dan kan men de conclusie trekken dat de persoon een beelddenker is. In de literatuur zijn waslijsten met die kenmerken te vinden. De lijsten verschillen allemaal een beetje van elkaar. Maar de meeste auteurs zijn het over de onderstaande kenmerken wel eens. Ik heb ze verdeeld in nadelige, voordelige en neutrale kenmerken.

Nadelen:

- late spraakontwikkeling
- lang gebroken spreken
- eigenzinnig taalgebruik
- trage ontwikkeling lichaamscoördinatie
- vertraagde of te snelle reactie op wat er gezegd wordt
- driftbuien en paniekreacties
- verhoogd ongeluksvatbaar/ onhandig
- weet dingen zonder het hoe en waarom te kunnen uitleggen
- denkt dingen gedaan te hebben
- van de hak op de tak
- heeft eigen ordeningsprincipes die voor de buitenstaander chaotisch lijken
- problemen met tijd, planning en afspraken
- problemen met begrippen als tijd, orde, oorzaak-gevolg en volgorde
- taal en cijferproblemen zoals het omdraaien van cijfers en letters
- veel behoefte aan fantasie en wegdromen en daardoor moeilijk vast kunnen houden waar je mee bezig bent
- snel afgeleid worden door zintuiglijke waarneming en snel beïnvloed door sfeer en indrukken van de omgeving
- sfeergevoelig, stress kan iemand volledig laten falen
- zeer gevoelig voor kritiek
- slecht in studerend lezen
- jonge kinderen hebben problemen met de stap van spellend lezen naar woordherkennend lezen
- articulatieproblemen vooral bij kinderen
- beelddenkers hebben meer dan gemiddeld communicatieproblemen op school en op werk.
- beelddenkers hebben vaak ook familieleden met taal en spellingsproblemen

Neutraal:

- veel sneller denken of aanvoelen dan in woorden kunnen zeggen.
- koppelen herinneringen vaak aan de plaats
- herinneringen zijn onlosmakelijk gekoppeld aan het gevoel wat erbij hoorde, daardoor kun je gevoelens moeilijker loslaten
- ideeën meteen willen concretiseren
- levendige verbeelding gericht op ervaringen in plaats van op feiten
- van het geheel naar de details denken

- associatief in plaats van rechtlijnig denken (afdwalen)
- beelddenkers onderhouden minder oogcontact (afdwalende blik, naar binnengerichte blik, vaak wegstaren)
- kunnen slecht tegen onrechtvaardigheid, sociaal bewogen
- grote vrijheidszin
- doorzettingsvermogen/ koppig
- beelddenkers nemen taal vaak letterlijk
- beelddenkers zijn niet per definitie dyslectisch of andersom
- intensieve spelactiviteiten met een voorkeur voor rollenspellen en constructie speelgoed
- kunnen waarnemingen wijzigen en creëren

positief:

- snelle manier van informatieverwerking
- complexe situaties snel overzien
- goed kunnen inschatten
- origineel in woord en beeld
- meerdimensionaal waarnemen (met meer zintuigen tegelijk)
- creatief en fantasierijk
- snel kunnen anticiperen op beelden in de omgeving
- gemakkelijk de weg kunnen vinden
- ziet alles in zijn verband/ interdisciplinair
- beleeft het maken van een uitstapje al tijdens het organiseren
- lost problemen op ongewone wijze op
- opeens inzicht krijgen intuïtief niet door redenerie
- empathisch
- goed in anticiperend lezen
- zijn nieuwsgieriger dan de doorsnee mens.

Wereldspel

In de jaren dertig introduceerde Maria J. Krabbe de theorie dat er mensen zijn die in beelden ipv taal denken. Ze veronderstelde dat het onderscheid tussen beeld en begripsdenken een verklaring was voor de leerproblemen van kinderen.

Nel Ojeman richtte in 1985 de Maria J. Krabbe stichting op om haar gedachtegoed te bewaren en onderzoek voort te zetten. Zij ontwikkelde een instrument om beelddenken op te sporen: het wereldspel.

Het wereldspel bestaat uit 160 spelelementen (huisjes, boompjes, beestjes) waarmee een dorp wordt gebouwd. Uit de manier waarop kinderen hun dorp vormgeven, kan worden afgeleid of er sprake is van beelddenken of niet.

Er wordt geobserveerd hoe het kind het dorp maakt, welke en hoe het kind de vormen gebruikt in vergelijking met andere kinderen in dezelfde leeftijdsgroep. Na 14 dagen wordt het kind gevraagd het dorp te tekenen wat hij heeft gebouwd. Beelddenkende kinderen weten dat nog precies.

Het wereldspel is een speelse, non-verbale manier om de ontwikkeling van een kind te testen. Je kunt het spel meerdere keren spelen en op verschillende leeftijden.

Een andere manier om te kijken of iemand in beelden denkt is het stellen van open vragen. Die vragen moeten ervoor zorgen dat het kind gaat nadenken. Wanneer een kind een beelddenker is zal

hij bij deze vragen beelden zien. De ogen van de beelddenker draaien meestal bij het nadenken naar boven.

Davis counseling

Op het internet staat informatie over verschillende therapieën voor beelddenken. Een daarvan is Davis counseling. De uitleg die daarbij gegeven werd sprak mij het meeste aan. Vandaar dat ik hiervan de training heb gevolgd o.a. Om beter te leren rekenen.

De methode is ontwikkeld door Ron Davis. De Amerikaanse Ron Davis was zakenman, ingenieur en beeldhouwer. Tot zijn 38e jaar was hij analfabeet. Hij kwam erachter dat hij zijn manier van waarnemen kon beïnvloeden. Hierdoor kon hij ook de mate van zijn dyslexie beïnvloeden door zich te concentreren. Het probleem van dyslexie was dus niet structureel maar functioneel. Hij leerde eerst zichzelf lezen en daarna heeft hij met anderen zijn methode verder ontwikkeld.

De basis van de methode ligt in het mind's eye. Het vast zetten van je geestesoog. Je fictieve steunpunt vanwaaruit je waarneemt. Bij het autorijden had ik voorheen altijd moeite om niet in gedachten elke zijweg onderweg in te rijden, obstakels aan te rijden, enz. Wat het rijden vermoeiend en onzeker maakt. Door de weg vanuit een vast punt waar te nemen filter je overbodige informatie uit de beelden om je heen.

De Davis counseling bestaat uit een training van 30 uur in een week. Hierin maak je de letters van klei. Door de letters driedimensionaal te maken kun je de beelden verankeren/ vastzetten in je hoofd. Vervolgens kun je begrippen en symbolen kleien. Je begint met het begrip ik, omdat dat dat het punt is van waaruit je de wereld waarneemt. Vervolgens vind je je eigen woord uit, zodat duidelijk wordt hoe begrippen ontstaan.

Daarna maak je de basisconcepten in klei. Verandering, oorzaak-gevolg, tijd, orde/wanorde. Lees- en rekentekens. Voor het rekenen maak je de getallen in klei en een honderdveld. Als extra hulp maak je een energiemeter en doe je oefeningen met een bal om te controleren of je mind's eye op de goede plek zit.

Dingen die je zelf kan doen

De techniek mindmappen is bedacht door Tony Buzan in 1974. Mindmap betekent letterlijk kaart van de geest. Het denkproces kan ruimtelijk weergegeven worden. Mindmappen is een visuele manier om gedachten te structureren en sluit hierdoor goed op beelddenken aan. Naast schrijven kun je in de mindmap ook gebruik maken van associaties, beeldsymboliek, kleur, compositie en ruimte. Met deze techniek kun je bijvoorbeeld een presentatie of artikel voorbereiden omdat je ideeën door elkaar op kunt schrijven.

Om je gedachten rust te geven kan je puzzelen, tekenen van structuren of inkleuren van mandala's. Hierdoor concentreer je je op een beeld dat voor je ligt en gaan de innerlijke en omgevingsbeelden minder snel.

Om de hersenen meer in balans te brengen. Kun je oefeningen doen zoals yoga en meditatie. Hierbij kun je je gedachten loslaten en tot rust komen. Bij meditatie kun je gebruik maken van innerlijke beelden die rust geven of je concentreren op je ademhaling.

Als praktisch steuntjes voor het dagelijks leven is een agenda onmisbaar. Ook postits of een planbord kan je gebruiken voor de dingen die je niet mag vergeten. Een flowchart kun je maken om de volgorde van taken in beeld te brengen. Dit is een bolletjesschema om een taak in kleinere stappen op te delen. En vertrek altijd een kwartier eerder dan dat je echt weg moet gaan.

Wat bied Praktijk de Werf

Praktijk de Werf is een praktijk voor creatieve coaching e counseling. In coaching zijn de gesprekken gericht op het nu en de toekomst. Bij counseling wordt ook gekeken naar het verleden en hoe problemen zijn ontstaan.

Naast gesprekken wordt ook gebruik gemaakt van tekenen om de onderwerpen in beeld te brengen. Hierdoor komen obstakels in je leven voor je te liggen en kun je kijken wat je er dan mee kunt doen.

Voor beelddenkers biedt Praktijk de Werf hulp bij het structureren van de dag , het accepteren van het verleden en het verleden los te laten en gebruik maken van de voordelen van beelddenken.

Bronnen

internet

<http://beelddenken.startpagina.nl/>

<http://www.daviddyslexie.nl>

<http://www.ojemann.nl/>

<http://www.euronet.nl/~mjkbeeld/>

boeken

Beelddenken en begripsdenken: een paradox?

In 't Veld en de Groot, Uitgeverij Agiel, Utrecht, 2005

Denkbeelden over beelddenken

De Groot en Paagman, Uitgeverij Agiel, Utrecht, 2003

In het rijk der beelden ben ik koning

Jacobs en Labrujere, Uitgeverij Boek in beeld, Antwerpen, 2007

De gave van leren

Davis en Brown, Uitgeverij Elmar, Rijswijk, 2004

De kracht van beelddenken

Bromberger, Uitgeverij Nelissen, Soest, 2004